

Barne- og familiedepartementet

Høringsnotat

Endringer i barnetrygdloven – Fjerning av muligheten for dobbelt mottak av utvidet barnetrygd

18. september 2026

Høringsfrist: 11. desember 2026

Innhold

1	Høringsnotatets innhold.....	3
2	Bakgrunn.....	3
3	Gjeldende rett.....	4
3.1	Barnetrygdloven	4
3.2	Barneloven	6
4	Oversikt over mottakerne av utvidet barnetrygd	7
5	Departementets vurderinger og forslag	7
5.1	Behovet for å fjerne muligheten for dobbelt mottak av utvidet barnetrygd.....	7
5.2	Hva forslaget innebærer i praksis	8
5.3	Forslagets virkninger	16
5.3.1	Økonomiske konsekvenser for de som er omfattet av forslaget	16
5.3.2	Konsekvenser for ordningen med utvidet barnetrygd	17
5.4	Ikrafttredelse og behovet for overgangsregler	18
5.4.1	Hvem endringen skal gjelde for.....	18
5.4.2	Forbudet mot tilbakevirkende lovgiving	18
6	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	19
7	Forslag til endringer i barnetrygdloven	20

1 Høringsnotatets innhold

I dette høringsnotatet foreslår Barne- og familiedepartementet at det gjøres endringer i regelverket for utvidet barnetrygd. Departementet foreslår at foreldre som deler søskenflokken mellom seg slik at begge foreldrene har minst ett felles barn boende fast hos seg, skal dele en utvidet barnetrygd mellom seg. Det betyr at de ikke kan få utbetalt én utvidet barnetrygd hver, slik dagens regelverk gir en åpning for. Formålet med forslaget er likebehandling mellom foreldrepar, uavhengig av om de velger at felles barn skal bo fast hos begge foreldre eller fast hos den ene forelderen. Det er også et mål å redusere noen av de økonomiske insentivene dagens ordning kan medføre når foreldre vurderer hvor felles barn skal bo. Høringsnotatets punkt 2-4 gir bakgrunnen for forslaget, gjør rede for gjeldende rett, samt en oversikt over mottakerne av utvidet barnetrygd. I punkt 5 vurderer departementet forslaget. De økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget følger av punkt 6, og utkastet til lovendringer presenteres i punkt 7.

2 Bakgrunn

Ordinær barnetrygd gis per barn, og satsen er per 1. februar 2026 kroner 2 012 per måned. Foreldre som regnes som enslige forsørgere kan i tillegg til å motta ordinær barnetrygd ha rett på utvidet barnetrygd. Utvidet barnetrygd gis per stønadsmottaker, og satsen er dermed lik uavhengig av hvor mange barn den enslige forsørgeren har boende hos seg. Satsen for utvidet barnetrygd er 2 572 kroner per måned. Utvidet barnetrygd skal kompensere for noen av ekstraavgiftene enslige forsørgere har som følge av at man bor alene med barn. Til forskjell fra ordinær barnetrygd, som til hovedregel tilstås automatisk uten at det fremsettes krav, må det fremsettes krav om utvidet barnetrygd. For å kvalifisere til utvidet barnetrygd må mottakeren bo alene med minimum ett barn, være ugift, skilt eller separert, og ikke bo sammen i en felles husholdning med den andre forelderen.

Foreldre som ikke bor sammen må avtale om felles barn skal bo fast hos begge foreldrene, videre omtalt som *delt bosted*, eller fast hos en av foreldrene, videre omtalt som *fast bosted hos én*. Etter barneloven skal foreldrene vurdere barnas bosted ut fra det enkelte barnets beste, og at barn kan ha ulike behov. Derfor står foreldrene fritt, også til å dele søskenflokken, og avtale at felles barn har ulikt fast bosted, slik at de bor fast hos hver sin forelder. I det videre omtales dette som tilfeller hvor foreldrene har *delt søskenflokken*. Når det videre omtales at foreldre har avtalt hvor barna skal bo, omfatter det også at en domstol har besluttet hvor barna skal bo, se punkt 3.2.

I tilfeller hvor foreldrene har delt søskenflokken, vil begge foreldrene kunne regnes som enslige forsørgere etter barnetrygdloven. Etter dagens regler, kan begge da kvalifisere til å få utbetalt én utvidet barnetrygd hver, og dette omtales videre som *dobbelt mottak av utvidet barnetrygd*. Dersom foreldrene i stedet avtaler at den samme søskenflokken skal ha fast bosted hos begge foreldrene, og barna har bostedsordningen delt bosted, vil ikke foreldrene kunne få utbetalt mer enn en halv utvidet barnetrygd hver. Muligheten for dobbelt mottak av utvidet barnetrygd, er etter departementets vurdering en ikke-intendert

åpning i regelverket som gjør at en avgrenset gruppe foreldre kan motta mer i utvidet barnetrygd enn andre foreldrepar. Denne åpningen i regelverket er ikke belyst og vurdert i barnetrygdlovens forarbeider. Det kan være legitime grunner til at foreldre deler søskenflokk, men departementet ser at åpningen i regelverket også kan fungere som et økonomisk insentiv for denne delingen og at ordningen også kan benyttes i tilfeller hvor søskenflokker formelt er delt, men at samvær praktiseres på tilsvarende måte som for foreldre som velger delt bosted. De som kvalifiserer til dobbelt mottak av utvidet barnetrygd vil som foreldrepar kunne motta 30 864 kroner ekstra per år, sammenlignet med de som avtaler delt bosted for barna. Departementet foreslår på den bakgrunn å fjerne denne muligheten for dobbelt mottak av utvidet barnetrygd. Forslaget vil medføre at foreldre som har legitime grunner til å dele søskenflokken ikke lenger vil få én utvidet barnetrygd hver. De som deler søskenflokken vil fremdeles ha rett til utvidet barnetrygd, men vil de måtte dele den utvidede barnetrygden, tilsvarende foreldre som avtaler delt bosted for felles barn.

Stortinget vedtok våren 2025 ny barnelov. Loven er foreløpig ikke trådt i kraft. Med ny barnelov vil det fortsatt være opp til foreldrene å avtale hvor barna skal bo. Det innføres imidlertid en ny hovedregel om at begge foreldre har daglig myndighet etter et samlivsbrudd. Det at begge foreldrene vil beholde den myndigheten de hadde over barnet under samlivet uavhengig av hvor barnet bor, kan gjøre det mer aktuelt for foreldre å dele en søskenflokk.

3 Gjeldende rett

3.1 Barnetrygdloven

Retten til barnetrygd og utvidet barnetrygd reguleres av lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (barnetrygdloven). Det følger av barnetrygdloven § 1 at formålet med barnetrygd er at den skal bidra til å dekke utgifter til forsørgelse av barn. Videre er formålet med utvidet barnetrygd å bidra til å dekke merutgifter en enslig mor eller far har som følge av at vedkommende bor alene med barnet i en egen husholdning.

Retten til utvidet barnetrygd bygger på retten til ordinær barnetrygd. For å ha rett på ordinær barnetrygd må man være forelder eller annen omsorgsperson til et barn under 18 år, og ha barnet boende fast hos seg, jf. barnetrygdloven § 2. Ordinær barnetrygd kan også ytes til barnevernsinstitusjon dersom barnets opphold der er av viss varighet. Barnet det ytes ordinær barnetrygd for må videre regnes som bosatt i riket. Hvem som regnes som bosatt i riket følger av barnetrygdloven § 4.

Både ordinær og utvidet barnetrygd klassifiseres som familieytelser under trygdeforordningen (forordning 883/04), jf. barnetrygdloven § 1 a, og dette betyr at EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen og gjennomføringsordningen (forordning 987/2009) må legges til grunn der de kommer til anvendelse. Dette kan blant annet medføre at vilkåret om at barnet må være bosatt i Norge for å få rett til barnetrygd anses oppfylt dersom barnet bor i en annen stat som anvender trygdeforordningen, se artiklene 7

og 67. I tilfeller hvor den ene forelder arbeider i Norge og blir underlagt norsk lovgivning, kan Norge bli kompetent stat og dermed tilstå barnetrygd og utvidet barnetrygd for barn bosatt i annen EØS-stat.

Personer som oppfyller vilkårene for ordinær barnetrygd, kan i tillegg få utvidet barnetrygd dersom de oppfyller vilkårene til enslig mor eller far i barnetrygdloven § 9. Hvem som regnes som enslig mor eller far etter barnetrygdloven og kvalifiserer til utvidet barnetrygd avhenger av de faktiske boforholdene til barnet og forelderene. Det avgjørende er at den som barnet bor hos reelt sett er enslig. Det følger av barnetrygdloven § 9 første ledd at det kan ytes utvidet barnetrygd dersom barnets foreldre er ugift, skilt eller separert og ikke bor sammen i en felles husholdning. Dersom den ene forelder har gått bort, kan utvidet barnetrygd gis til gjenlevende ektefelle. I tilfeller hvor foreldrene har status som gift, kan det i noen definerte tilfeller ytes utvidet barnetrygd, for eksempel dersom ektefellene er midlertidig separert eller dersom den ene forelder er innsatt i fengsel i over 6 måneder, jf. barnetrygdloven § 9 andre ledd.

Også andre omsorgspersoner enn foreldrene kan kvalifisere til utvidet barnetrygd, dersom barnet bor hos denne personen over en viss varighet.

Retten til utvidet barnetrygd vil falle bort dersom stønadsmottaker inngår et nytt ekteskap, lever i et ekteskapslignede forhold uten barn over tid eller får barn med en person man lever i et ekteskapslignede forhold med, jf. barnetrygdloven § 9 sjette ledd.

Det er Arbeids- og velferdsetaten (Nav) som behandler saker om barnetrygd og utvidet barnetrygd. I tilfeller hvor barnet fødes i Norge, ytes ordinær barnetrygd som hovedregel automatisk, uten at det må fremsettes krav for Nav, jf. barnetrygdloven § 14 første ledd. Foreldre og andre som mener å være berettigede stønadsmottakere må fremsette krav for Nav i tilfeller der barnets mor ikke registrert bosatt i Norge, dersom barnet er eldre enn seks måneder når retten til barnetrygd inntreffer, når kravet skal vurderes etter EØS-avtalen eller andre internasjonale trygdeavtaler, og når det kreves utvidet barnetrygd, jf. barnetrygdloven § 14 andre ledd. Det er søker som må sannsynliggjøre at vedkommende faktisk bor fast sammen med et barn i en egen husholdning, og atskilt fra den andre forelder.

Det følger videre av barnetrygdloven § 12 hvem som får utbetalt barnetrygd. Dersom begge foreldrene oppfyller vilkårene og bor sammen, er hovedregelen at ordinær barnetrygd utbetales til mor med mindre foreldrene har gitt beskjed til Nav om at barnetrygden skal utbetales til far. I tilfeller hvor foreldrene ikke bor sammen utbetales den ordinære barnetrygden til den som oppfyller vilkårene for rett til ordinær barnetrygd, altså den som har et barn boende fast hos seg. Dersom foreldrene har avtalt, eller retten har bestemt, at barnet skal bo fast hos begge foreldrene etter barneloven § 36, kan hver av foreldrene få utbetalt ordinær barnetrygd med 50 prosent hver. Det samme gjelder for utbetaling av utvidet barnetrygd: dersom foreldrene har avtalt at barna skal bo fast hos begge foreldrene kan foreldrene få utbetalt utvidet barnetrygd med 50 prosent hver. Men om hver av foreldrene har ett eller flere felles barn boende fast hos seg slik at begge foreldrene regnes som enslige forsørgere, og at vilkårene for rett til utvidet barnetrygd i

barnetrygdloven § 9 er oppfylt, kan begge sette frem krav om utvidet barnetrygd og få utbetalt en utvidet barnetrygd hver.

3.2 Barneloven

Reglene om hvem som er foreldrene til et barn reguleres av lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven) og lov 16. juni 2017 nr. 48 om adopsjon (adopsjonsloven). De som har juridisk status som barnets foreldre vil ha forsørgelsesplikt overfor barnet, og også rett på ordinær og utvidet barnetrygd dersom de fyller vilkårene i barnetrygdloven, herunder vilkåret om ha et barn boende hos seg. Foreldre har etter barneloven § 66 plikt å forsørge barna sine. Plikten til å forsørge barnet sitt består selv om en forelder ikke bor sammen med barnet.

Når foreldrene til et barn ikke bor sammen med hverandre kan de avtale at barnet skal bo fast hos begge foreldrene (delt bosted), eller at barnet skal bo fast hos en av foreldrene, jf. barneloven § 36. Foreldrene står fritt til å avtale at et felles barn skal bo fast hos den ene forelderen og et annet felles barn skal bo fast hos den andre forelderen. Dersom foreldrene ikke blir enige om barnets bosted, kan domstolen avgjøre hvor barnet skal bo, herunder om det skal bo fast hos begge foreldrene eller bo fast hos en av foreldrene og om felles barn skal ha ulike bosted. Den av foreldrene som barnet ikke bor sammen med, har rett til samvær med barnet, jf. barneloven § 43. En forelder som ikke bor sammen med barnet vil ikke ha rett på ordinær eller utvidet barnetrygd.

Med barnets bosted følger det en beslutningsmyndighet for foreldrene. Den forelderen som har et barn boende hos seg kan ta beslutninger knyttet til «vesentlige sider av omsuta for barnet». Dette er blant annet hvor i landet barnet skal bo og andre større beslutninger i dagliglivet, jf. barneloven § 37. Dersom det er avtalt eller bestemt av domstolen at barnet skal ha delt bosted må foreldrene bli enige om disse beslutningene. Det er ikke lovfestet hvor mye tid barnet skal tilbringe hos den eller de foreldrene det bor fast hos, men det heter i forarbeidene at delt bosted vil si at «barnet må tilbringe betydelig tid hos hver av foreldrene», jf. Prop. 161 L (2015–2016) punkt 7.10.3. Der barnet har fast bosted hos én av foreldrene, kan barnet likevel ha samvær med den andre opptil halvparten av tiden.

Stortinget vedtok ny barnelov i juni 2025. Loven er foreløpig ikke trådt i kraft. Ny lov viderefører gjeldende rett om at foreldre som ikke bor sammen kan avtale om barnet skal bo hos begge eller hos én av dem. Innholdet i myndigheten, som i dag ligger til den eller de barnet bor hos, videreføres. Myndigheten følger derimot ikke barnets bosted. Denne beslutningsmyndigheten får med ny lov et eget navn (daglig myndighet), og det blir innført en hovedregel om at begge foreldre etter samlivsbrudd har daglig myndighet. Dette medfører at foreldre får et likestilt utgangspunkt når de skal gjøre avtaler om hvor barnet skal bo og om begge skal ha daglig myndighet eller bare en av dem. Det fremgår av forarbeider til ny lov, Prop. 117 L (2024-2025) at «[d]elt bosted trenger ikke å innebære at barnet bor like mye hos hver av foreldrene. Det er ikke en klart definert nedre grense etter barneloven for hva som utgjør «delt bosted» med tanke på tidsfordeling, men det følger av ordlyden at barnet må «bu hos begge». Foreldrene har avtalefrihet til å inngå midlertidige avtaler om bosted.» I ny lov er det også en inntatt en samarbeidsbestemmelse under

omsorgsplikten, som tydeliggjør at foreldre med felles foreldreansvar så langt det er mulig skal samarbeide om å ivareta barnets helse, livskvalitet og utvikling. Dette gjelder også ved avgjørelser om barnets bosted og hvem som skal ha daglig myndighet.

4 Oversikt over mottakerne av utvidet barnetrygd

Per mars 2026 var det 130 200 mottakere av utvidet barnetrygd ([Barnetrygd - nav.no](https://nav.no)). Dette er 19 prosent av alle barnetrygdmottakere. Beregninger fra Arbeids- og velferdsdirektoratet fra 2023 viser at i de fleste av disse tilfellene, om lag 60 prosent, er det kun mor som mottar utvidet barnetrygd. I 12 prosent av tilfellene er det kun far som mottar utvidet barnetrygd. Foreldre som har avtalt delt bosted for barna, og dermed mottar en halv utvidet barnetrygd hver, utgjør videre 22 prosent. Foreldre som mottok dobbelt utvidet barnetrygd, altså har delt søskenflokk, utgjør om lag 6 prosent. Det er om lag 40 prosent av alle mottakere som i dag har to eller flere barn. Mottakere av utvidet barnetrygd er overrepresentert blant familier med lavinntekt.¹ Statistikken viser samtidig at andelen mottakere av dobbelt utvidet barnetrygd øker med økt inntekt. Blant mottakerne av utvidet barnetrygd med en årsinntekt under 500 000 kroner, utgjorde dobbelt-mottakerne 3 prosent. Blant mottakerne med en årsinntekt over 700 000 kroner, utgjorde dobbelt-mottakerne 9 prosent.

5 Departementets vurderinger og forslag

5.1 Behovet for å fjerne muligheten for dobbelt mottak av utvidet barnetrygd

Barnetrygdloven har regler om utbetaling og deling av ordinær og utvidet barnetrygd, se punkt 3.1. Barnetrygdloven sier imidlertid ikke noe om utbetalingen eller fordelingen av utvidet barnetrygd dersom foreldrene har delt søskenflokk, og hver av foreldrene har ett eller flere felles barn boende fast hos seg, slik at begge regnes som enslige forsørgere.

Etter barneloven skal foreldrene vurdere barnas bosted med hensyn til hva som er best for barna. Det vil være en rekke hensyn og praktiske forhold som kan inngå i dette. I en slik vurdering kan blant annet hensynet til hva som er best for barna når det gjelder skole, barnehage og sosiale relasjoner være relevant. I tillegg kan vurderinger knyttet til hva som er praktisk mulig opp mot foreldrenes boligsituasjon, økonomi og en rekke individuelle forhold være av betydning. At foreldre har avtalt å dele søskenflokk slik at et felles barn skal bo fast hos den ene og et annet felles barn skal bo fast hos den andre, kan for

¹ Lavinntekt er et relativt mål på husholdningens inntekt sammenlignet med medianinntekt. Ved bruk av EU-60, er lavinntekt definert som 60 prosent av medianinntekten. I 2023 var inntektsgrensene etter skatt, på 371 400 kroner for enslige forsørger med ett barn, 457 100 kroner for enslig forsørger med to barn, 542 900 kroner for enslig forsørger med tre barn, 514 300 kroner for par med ett barn, 600 000 kroner for par med to barn og 685 700 kroner for par med tre barn (SSB, tabell [09593: Lavinntektsgrenser i kroner \(årsinntekt\) basert på ulike avstander til medianinntekt. Inntekt etter skatt, etter husholdningstype, år og statistikkvariabel. Statistikkbanken](#))

eksempel skyldes den legitime grunnen at barna går på ulike skoler og deres sosiale situasjoner der.

Departementet ser at dagens åpning i regelverket for dobbelt mottak av utvidet barnetrygd forskjellsbehandler foreldre som velger ulike bostedsløsninger. Ved delt bosted vil søskenflokken bo hos begge foreldrene, og foreldrene vil samlet motta én utvidet barnetrygd. Ved å dele søskenflokken, kan foreldrene motta én utvidet barnetrygd hver. Hvordan barnas eventuelle samvær med foreldrene faktisk praktiseres, trenger samtidig ikke å være forskjellig mellom de ulike bostedsløsningene og det synes å være lite grunnlag for å støtte ulike formelle bostedsløsninger på ulike måter. Det er heller ikke mulig å oppnå dobbeltmottak av utvidet barnetrygd hvis man har alle barn av samme søskenflokk boende hos en forelder. Forskjellsbehandlingen er ikke begrunnet i tidligere lovforarbeider og departementet finner heller ikke grunnlag for dette i denne gjennomgangen.

Departementet mener det ikke er grunnlag for at det skal være mindre økonomisk lønnsomt å avtale delt bosted for felles barn enn å dele søskenflokken. Foreldrene har plikt til å forsørge barna sine uavhengig av hvordan de har organisert seg når det kommer til barnas bosted. Vi ser også at dagens åpning i regelverket for å dele søskenflokken, kan utgjøre et større insentiv når ny barnelov trer i kraft. Etter gjeldende barnelov vil foreldre ved deling av en søskenflokk, miste den såkalte bostedsmyndigheten for de barna som de ikke har fast boende hos seg. Den forelderen som har et felles barn boende fast hos seg, har myndighet alene til å bestemme blant annet hvor barnet skal gå på skole/barnehage og om det skal flytte innad i landet, begge deler uten krav om samtykke fra den andre forelderen. Denne myndigheten følger etter gjeldende rett av at barnet har fast bosted hos forelderen. Med ny barnelov vil begge foreldre som hovedregel ha beslutningsmyndigheten over barnet, uavhengig av om de velger bosted hos begge (delt bosted) eller hos en av dem. Det kan da være mer aktuelt for foreldre å velge ulikt bosted for søsken, og det er rimelig å legge til grunn at bruken av tilpasningsmuligheten til å dele søskenflokken og motta dobbelt så mye i utvidet barnetrygd vil øke. Departementet mener ny barnelov øker behovet for å fjerne den uintenderte muligheten for dobbelt mottak av utvidet barnetrygd. Å fjerne økonomiske insentiver som kan påvirke valg av bosteds- og samværsordning er også i tråd med uttalelser i forarbeidene til ny barnelov.

Forslaget i høringsnotatet vil ikke påvirke hvem som har rett til utvidet barnetrygd. De som deler søskenflokken vil fremdeles ha rett til utvidet barnetrygd, men forslaget skal sikre likebehandling mellom foreldrepar som deler bosted på ulike måter. De som deler søskenflokken vil dermed måtte dele den utvidede barnetrygden, tilsvarende foreldre som avtaler delt bosted for felles barn.

5.2 Deling og utbetaling av utvidet barnetrygd ved delt søskenflokk

Departementet foreslår i dette høringsnotatet å regulere i barnetrygdloven § 9 at foreldre som deler søskenflokken mellom seg slik at begge foreldrene har minst ett felles barn

boende fast hos seg, som hovedregel skal få en samlet utbetaling på én utvidet barnetrygd, se lovforslaget i punkt 7.

Departementet foreslår videre noen felles hovedlinjer for deling og utbetaling av stønaden i slike tilfeller, se lovforslaget til § 12 i punkt 7. Departementet har vurdert om stønaden bør fordeles forholdsmessig mellom foreldrene, basert på hvor mange barn de har boende hos seg. Dette vil imidlertid utgjøre en særordning innenfor regelverket, og i praksis medføre at utvidet barnetrygd i disse tilfellene blir en ytelse som varierer ut fra antall barn. En slik innretning vil komplisere regelverket og Navs saksbehandling ytterligere. Et mindre kompliserende grep er å ha en hovedregel om at stønaden skal deles 50/50 mellom foreldrene når begge foreldrene har fremsatt krav om utvidet barnetrygd og oppfyller vilkårene. En slik deling samsvarer med utbetaling og deling av stønaden når det foreligger avtale om delt bosted for felles barn. I bostedsordningen delt bosted ligger det imidlertid en forutsetning om at barnet tilbringer tid hos hver av foreldrene, og at foreldrene har noenlunde likt omsorgsansvar for barnet, og det kan dermed være rimelig at foreldrene deler stønaden 50/50. Dette er ikke direkte overførbart til tilfeller hvor foreldrene har delt søskenflokken mellom seg. Departementet mener likevel at en 50/50 deling i disse tilfellene står i samsvar med at ytelsen gis per stønadsmottaker, og at antall barn man har boende hos seg uansett ikke er avgjørende for størrelsen på utvidet barnetrygd, det avgjørende er at man regnes som enslig forsørger. Departementet understreker også at i tilfeller der en forelder har flere felles barn boende hos seg, vil vedkommende motta ordinære barnetrygder i tråd med antallet barn vedkommende har boende hos seg. Det legges også til at selv om det legges en føring om deling 50/50 i disse tilfellene, så hindrer ikke det at foreldrene kan avtale overføringer mellom seg dersom de er enige om en annen fordeling. Departementet peker også på at med ny barnelov er det trukket særlig fram at delt bosted ikke behøver å innebære at barnet bor like mye hos hver av foreldrene, og det er ikke en klart definert nedre grense for hva som utgjør delt bosted med tanke på tidsfordeling.

Departementet mener at en hovedregel som samsvarer med deling og utbetaling når det er avtalt delt bosted for felles barn i minst mulig grad bidrar til å komplisere regelverket og forvaltningen i Nav. Departementet mener videre at hovedregelen som ligger til grunn for deling og utbetaling av utvidet barnetrygd ved avtale om delt bosted, skal i den grad det er mulig, etterstrebes i det nye forslaget til deling og utbetaling når foreldre har delt søskenflokken. Nedenfor eksemplifiserer departementet hovedregelen for deling og utbetaling av utvidet barnetrygd i dagens regelverk for delt bosted. Denne hovedregelen endres ikke av forslaget i dette høringsnotatet.

Utvidet barnetrygd ved delt bosted i gjeldende regelverk

Per og Kari blir skilt og har to felles barn. Kari mottar ordinær barnetrygd for begge barna. Per og Kari inngår en avtale om delt bosted for begge barna. Kari fremsetter krav om utvidet barnetrygd for Nav. Så lenge det kun er Kari som søker om utvidet barnetrygd, og hun oppfyller vilkårene, vil hun motta full utvidet barnetrygd. Selv om foreldrene har avtalt at barna skal ha delt bosted,

får Kari utbetalt både to ordinære barnetrygder og utvidet barnetrygd frem til Per eventuelt fremsetter krav om stønadene og oppfyller vilkårene.

Per søker så om utvidet barnetrygd. Både Per og Kari får da halvparten av barnetrygden hver av de utløser rett til, $3\,298$ kroner per måned ($2\,012 \times 2 = 4\,024$ (ordinær barnetrygd) + $2\,572$ (utvidet barnetrygd) = $6\,596:2 = 3\,298$.) Samlet sett får foreldrene da $6\,596$ kroner per måned. I tilfelle Per og Kari hadde 3 felles barn ville de samlet sett fått $8\,608$ kroner i måneden, ved 4 felles barn ville de fått $10\,620$ kroner i måneden osv.

Per gifter seg på nytt og oppfyller da ikke lenger rett til utvidet barnetrygd. Barna har fortsatt delt bosted. Per får da redusert utbetalingen til $2\,012$ kroner per måned og Kari vil fortsatt få $3\,298$ kroner per måned. Samlet sett får foreldrene da $5\,310$ kroner per måned. Kari får altså ikke full utvidet barnetrygd, når Per ikke lenger har rett, fordi retten til hel eller delt utvidet barnetrygd er knyttet til hhv. fast bosted hos en forelder versus delt fast bosted. Her er delt fast bosted opprettholdt.

Hovedregelen som er eksemplifisert over, kan imidlertid påvirkes av konkrete forhold, som for eksempel av at kun den ene forelderen har søkt om utvidet barnetrygd, at den andre forelderen har barn fra annet forhold eller at saken aktualiserer EØS-regelverket. Slike forhold vil også kunne være gjeldende når søskenflokket er delt. Hovedregelen eksemplifisert over, er dermed ikke tilstrekkelig for å klargjøre hvordan ulike typetilfeller skal behandles etter forslaget i høringsnotatet. Nedenfor eksemplifiseres det derfor enkelte typetilfeller og hvordan disse behandles etter gjeldende regelverk. Departementet foreslår deretter hvordan typetilfellene skal behandles etter forslaget i høringsnotatet. Formålet med eksemplene er å synliggjøre kompleksiteten i ulike saker og sikre likebehandling. Typetilfellene er ikke uttømmende. Departementet ber om høringsinstansene syn på disse typetilfellene, og om det er andre typetilfeller departementet bør være oppmerksom på.

Departementet viser til adgangen som ligger i barnetrygdloven § 24 for å gi forskrifter om gjennomføring av barnetrygdloven, og foreslår at behandling av ulike typetilfeller reguleres på forskriftsnivå og ikke på lovs nivå. Grunnen til dette er at typetilfellene vil kunne inneholde tekniske detaljregler, som ikke egner seg i lov. I tillegg vil det kunne dukke opp nye typetilfeller som det vil være behov for å hurtig klarlegge håndteringen av, og det vil da være hensiktsmessig å kunne gjøre dette på forskriftsnivå. Departementet vil utarbeide en forskrift basert på blant annet høringsinstansenes innspill.

Boks 5.1 Utvidet barnetrygd når en forelder gifter seg

A. Delt søskenflokk - fast bosted hos hver av foreldrene

Gjeldende regelverk

Per og Kari blir skilt og har to felles barn. Kari mottar ordinær barnetrygd for begge barna. Per og Kari inngår en avtale om at det ene barnet skal bo fast hos mor og det andre skal bo fast hos far. Begge søker om utvidet barnetrygd og oppfyller vilkårene.

Både Per og Kari får da full ordinær barnetrygd for barnet de bor fast sammen med. I tillegg får begge full utvidet barnetrygd. Til sammen mottar hver av de 4584 kroner per måned (2 012 (ordinær barnetrygd) + 2 572 (utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene utbetalt 9 168 kroner per måned.

Per gifter seg på nytt og mister retten til utvidet barnetrygd. Per får redusert utbetalingen til 2 012 kroner per måned. Kari vil fortsatt få utbetalt 4 584 kroner per måned. Samlet sett får foreldrene utbetalt 6 596 kroner per måned.

Hvordan skal tilfellet behandles etter forslaget i høringsnotatet – ny ordning

Ved ny ordning vil både Per og Kari få full ordinær barnetrygd for barnet de bor fast sammen med. I tillegg får begge delt utvidet barnetrygd. Til sammen mottar hver av de 3 298 kroner per måned (2 012 (ordinær barnetrygd) + 1 286 (delt utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene utbetalt 6 596 kroner per måned.

Per gifter seg på nytt og mister retten til utvidet barnetrygd. Per får da redusert barnetrygden til 2012 kroner per måned og Kari vil fortsatt få utbetalt 3298 kroner per måned. Samlet sett får foreldrene utbetalt 5 310 kroner per måned.

Ny ordning samsvarer med utbetalingen foreldrene ville fått dersom de hadde avtalt delt bosted for felles barn.

B. Delt søskenflokk - kombinasjon av delt og fast bosted

Gjeldende regelverk

Kari mottar ordinær barnetrygd for 2 barn, Line og Jenny. Per og Kari blir skilt. De inngår en avtale om delt bosted for Line, og Jenny skal bo fast hos Per. Begge søker om utvidet barnetrygd og oppfyller vilkårene.

Per får da delt ordinær barnetrygd for Line og full ordinær barnetrygd for Jenny i tillegg til full utvidet barnetrygd, totalt 5 590 kroner per måned (1 006 (delt ordinær barnetrygd) + 2 012 (full ordinær barnetrygd) + 2 572 (utvidet barnetrygd)). Kari får da delt ordinær barnetrygd for Line i tillegg til delt utvidet barnetrygd, totalt 2 292 kroner per måned (1 006 (delt ordinær barnetrygd) + 1 286 (delt utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene utbetalt 7 882 kroner per måned.

Per gifter seg på nytt og mister da retten til utvidet barnetrygd. Per får da redusert utbetalingen til 3 018 kroner per måned (1,5 ordinær barnetrygd) og Kari vil fortsatt få utbetalt 2 292 kroner per måned. Samlet sett får foreldrene utbetalt 5 310 kroner per måned.

Hvordan skal tilfellet behandles etter forslaget i høringsnotatet - ny ordning

Per får delt ordinær barnetrygd for Line og full ordinær barnetrygd for Jenny i tillegg til delt utvidet barnetrygd, totalt 4 304 kroner per måned (1 006 (delt ordinær barnetrygd) + 2

012 (full ordinær barnetrygd) + 1 286 (delt utvidet barnetrygd)). Kari får da delt ordinær barnetrygd for Line i tillegg til delt utvidet barnetrygd, totalt 2 292 kroner per måned (1 006 (delt ordinær barnetrygd) + 1 286 (delt utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene da 6 596 kroner per måned.

Per gifter seg på nytt og mister da retten til utvidet barnetrygd. Per får da redusert utbetalingen til 3 018 kroner per måned (1,5 ordinær barnetrygd) og Kari vil fortsatt få 2 292 kroner per måned. Samlet sett får foreldrene utbetalt 5 310 kroner per måned.

Ny ordning samsvarer med utbetalingen foreldrene ville fått dersom de hadde avtalt delt bosted for felles barn.

[Boks slutt]

Som vist over vil retten til utvidet barnetrygd falle bort dersom man ikke lenger fyller vilkårene i barnetrygdloven § 9, og vil for eksempel falle bort dersom stønadsmottaker gifter seg, jf. barnetrygdloven § 9 sjette ledd. Det er videre behov for å vise nærmere hvordan utvidet barnetrygd skal utbetales i tilfeller hvor foreldrene har delt søskenflokk og foreldrene inngår nye ekteskap/samboerskap og får flere barn. Deling og utbetaling av utvidet barnetrygd påvirkes også av i hvilken grad den enkelte mottaker har barn fra annet forhold i tillegg til felles barn, og hvilken bostedsordning mottaker har for særkullsbarnet. Dette illustrerer typetilfellene i boks 5.2 og 5.3. Departementet understreker at hver mottaker uansett ikke kan motta mer enn én utvidet barnetrygd.

Boks 5.2 Utvidet barnetrygd og en forelder får nytt barn med ny samboer

Delt søskenflokk – fast bosted hos hver av foreldrene, og far får barn med ny samboer

Gjeldende regelverk

Per og Kari blir skilt og har to felles barn. Kari mottar ordinær barnetrygd for begge barna. Per og Kari inngår en avtale om at det ene barnet skal bo fast hos mor og det andre skal bo fast hos far. Begge søker om utvidet barnetrygd og oppfyller vilkårene.

Både Per og Kari får da full ordinær barnetrygd for barnet de bor fast sammen med. I tillegg får begge full utvidet barnetrygd. Til sammen mottar hver av de 4 584 kroner per måned (2 012 (ordinær barnetrygd) + 2 572 (utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene da 9 168 kroner per måned.

Per får barn med ny samboer. Per får da ikke lenger utvidet barnetrygd. Kari får fortsatt 4 584 kroner per måned. Samlet sett får foreldrene utbetalt 6 596 kroner per måned for søskenflokk. Per får i tillegg 2 012 kroner per måned for det nye barnet.

Hvordan skal tilfellet behandles etter forslaget i høringsnotatet - ny ordning

Både Per og Kari får full ordinær barnetrygd for barnet de bor fast sammen med. I tillegg får begge delt utvidet barnetrygd. Til sammen mottar hver av de 3 298 kroner per måned

(2 012 (ordinær barnetrygd) + 1 286 (delt utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene utbetalt 6 596 kroner per måned.

Per får barn med ny samboer. Per får da ikke lenger utvidet barnetrygd, men beholder sin ordinære barnetrygd. Kari beholder sin delte utvidede barnetrygd og får fortsatt får 3 298 kroner per måned. Samlet sett får foreldrene da 5 310 kroner per måned for søskenflokk. Per får i tillegg 2 012 kroner per måned for det nye barnet.

Ny ordning samsvarer med utbetalingen foreldrene ville fått dersom de hadde avtalt delt bosted for felles barn.

[Boks slutt]

Boks 5.3 Utvidet barnetrygd for felles barn og barn fra annet forhold

A. Delt bosted for felles barn og fast bosted for barn fra annet forhold

Gjeldende regelverk

Per og Kari har nylig skilt seg og har to felles barn. I tillegg har begge hvert sitt barn fra annet forhold fra tidligere forhold som bor fast hos hver av dem. De inngår en avtale om delt bosted for begge fellesbarna, og begge søker om utvidet barnetrygd og oppfyller vilkårene.

Både Per og Kari får da halvparten av ordinær barnetrygd de utløser rett til for fellesbarna, som utgjør 2 012 kroner per måned hver. I tillegg mottar de begge full ordinær og full utvidet barnetrygd for hvert sitt særkullsbarn, 4 584 kroner per måned. (2 012 (ordinær barnetrygd) + 2 572 (utvidet barnetrygd)). Totalt får begge foreldrene 6 596 kroner per måned. Samlet sett får foreldrene da 13 192 kroner per måned.

Per gifter seg på nytt, og fellesbarna har fortsatt delt bosted. Per får da redusert barnetrygden til 4 024 kroner per måned (1 ordinær barnetrygd + 50 pst. av 2 ordinære barnetrygder) og Kari vil fortsatt få 6 596 kroner per måned. Samlet sett får foreldrene da 10 620 kroner per måned.

Hvordan skal tilfellet behandles etter forslaget i høringsnotatet - ny ordning

Ved ny ordning endres ikke størrelsen på utbetalingen og beskrivelsen her over gjelder også i forslag til ny ordning.

Ny ordning samsvarer med utbetalingen foreldrene ville fått dersom de hadde avtalt delt bosted for felles barn.

B. Delt søskenflokk – fast bosted hos hver av foreldrene og fast bosted for barn fra annet forhold

Gjeldende regelverk

Per og Kari har nylig skilt seg og har to felles barn. I tillegg har begge hvert sitt barn fra annet forhold fra tidligere forhold. Per og Kari inngår en avtale om at det ene fellesbarnet

skal bo fast hos mor og det andre skal bo fast hos far. Begge søker om utvidet barnetrygd og oppfyller vilkårene.

Per og Kari får da full ordinær barnetrygd for barna de bor fast sammen med. I tillegg får begge full utvidet barnetrygd. Til sammen mottar hver av de 6596 kroner per måned (2 012x2 (ordinær barnetrygd) + 2 572 (utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene da 13 192 kroner per måned.

Per gifter seg på nytt. Per får da redusert barnetrygden til 4 024 kroner per måned (2 ordinære barnetrygder) og Kari vil fortsatt få 6 596 kroner per måned. Samlet sett får foreldrene da 10 620 kroner per måned.

Hvordan skal tilfellet behandles etter forslaget i høringsnotatet - ny ordning

Ved ny ordning endres ikke størrelsen på utbetalingen og beskrivelsen her over gjelder også i forslag til ny ordning.

Ny ordning samsvarer med utbetalingen foreldrene ville fått dersom de hadde avtalt delt bosted for felles barn.

[Boks slutt]

Videre påvirkes utbetalingen og delingen av utvidet barnetrygd av en eventuell aktualisering av EØS-regelverket. Typetilfellene for EØS-saker varierer i større grad avhengig de konkrete forholdene i den enkelte sak. De følgende typetilfellene gjøre rede for noen typiske EØS-tilfeller.

Boks 5.4 Typetilfelle 4: Mottak av utvidet barnetrygd med EØS-element

A. EØS – Polen

Pavlov og Paulina er skilt. De bor i Polen og har ett barn som bor sammen med Paulina. Pavlov begynner å jobbe i Norge, mens Paulina er student i Polen.

i) Pavlov søker om ordinær og utvidet barnetrygd

Gjeldende regelverk

Pavlov søker utvidet barnetrygd. Pavlov får da full ordinær barnetrygd for barnet da Norge er primærland, 2012 kroner per måned. Han har ikke rett til utvidet barnetrygd da han ikke bor sammen med barnet. Samlet sett får foreldrene da 2 012 kroner per måned. Polen utbetaler en eventuell differanse mellom norsk og polsk barnetrygd.

Hvordan skal tilfellet behandles etter forslaget i høringsnotatet - ny ordning

Ved ny ordning endres ikke størrelsen på utbetalingen og beskrivelsen her over gjelder også i forslag til ny ordning.

ii) Paulina søker om ordinær og utvidet barnetrygd

Gjeldende regelverk

Paulina søker utvidet barnetrygd. Paulina får da både full ordinær barnetrygd for barnet i tillegg til utvidet barnetrygd. Til sammen mottar hun 4584 kroner per måned (2012 (ordinær barnetrygd) + 2572 (utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene da 4 584 kroner per måned. Polen utbetaler en eventuell differanse mellom norsk og polsk barnetrygd.

Hvordan skal tilfellet behandles etter forslaget i høringsnotatet - ny ordning

Ved ny ordning endres ikke størrelsen på utbetalingen og beskrivelsen her over gjelder også i forslag til ny ordning.

B. EØS – Sverige

i) Delt bosted og begge søker om ordinær og utvidet barnetrygd

Gjeldende regelverk

Erica og Bosse er skilt, bor i Strömstad, har to barn og begge arbeider i Østfold. De har en avtale om «delt vårdnad» etter svensk rett. En slik avtale likestilles med en avtale om delt bosted etter barneloven § 36. Da begge foreldrene jobber i Norge er Norge primærland for utbetaling av barnetrygd. Begge søker om utvidet barnetrygd i Norge.

Både Erica og Bosse får da halvparten av barnetrygden hver av de utløser rett til, 3298 kroner per måned ($2\,012 \times 2 = 4\,024$ (ordinær barnetrygd) + 2 572 (utvidet barnetrygd) = 6 596: 2 = 3 298.) Samlet sett får foreldrene da 6 596 kroner per måned. Sverige utbetaler en eventuell differanse mellom norsk og svensk barnetrygd.

Erica gifter seg på nytt, og de har fortsatt «delt vårdnad» for begge barna. Erica får da redusert barnetrygden til 2 012 kroner per måned og Bosse vil fortsatt få 3 298 kroner per måned. Samlet sett får foreldrene da 5 310 kroner per måned. Sverige utbetaler en eventuell differanse mellom norsk og svensk barnetrygd.

Hvordan skal tilfellet behandles etter forslaget i høringsnotatet - ny ordning

Ved ny ordning endres ikke størrelsen på utbetalingen og beskrivelsen her over gjelder også i forslag til ny ordning.

ii) Delt søskenflokk – fast bosted hos hver av foreldrene

Gjeldende regelverk

Erica og Bosse er skilt, bor i Strömstad, har to barn og begge arbeider i Østfold. Det ene barnet bor fast hos Erica og det andre bor fast hos Bosse.

- a) Hvis bare den ene av foreldrene søker utvidet barnetrygd, vil denne få utbetalt ordinær barnetrygd for begge barna i tillegg til utvidet barnetrygd. Denne forelderen får 6596 kroner per måned ($2\,012 \times 2$ (ordinær barnetrygd) + 2 572 (utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene da 6 596 kroner per måned.

- b) Begge søker om utvidet barnetrygd. Begge vil da få utbetalt ordinær barnetrygd for barnet de bor fast sammen med, i tillegg til full utvidet barnetrygd. Til sammen mottar hver av de 4 584 kroner per måned (2 012 (ordinær barnetrygd) + 2 572 (utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene da 9 168 kroner per måned.

Hvordan skal tilfellet behandles etter forslaget i høringsnotatet - ny ordning

- a) Hvis bare den ene av foreldrene søker utvidet barnetrygd, vil denne få utbetalt ordinær barnetrygd for begge barna i tillegg til full utvidet barnetrygd. Denne forelderen får 6 596 kroner per måned (2 012 x 2 (ordinær barnetrygd) + 2572 (utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene da 6 596 kroner per måned.
- b) Begge søker om utvidet barnetrygd. Begge vil få utbetalt ordinær barnetrygd for barnet de bor fast sammen med, i tillegg til delt utvidet barnetrygd. Til sammen mottar hver av de 3 298 kroner per måned (2 012 (ordinær barnetrygd) + 1 286 (delt utvidet barnetrygd)). Samlet sett får foreldrene da 6 596 kroner per måned.

[Boks slutt]

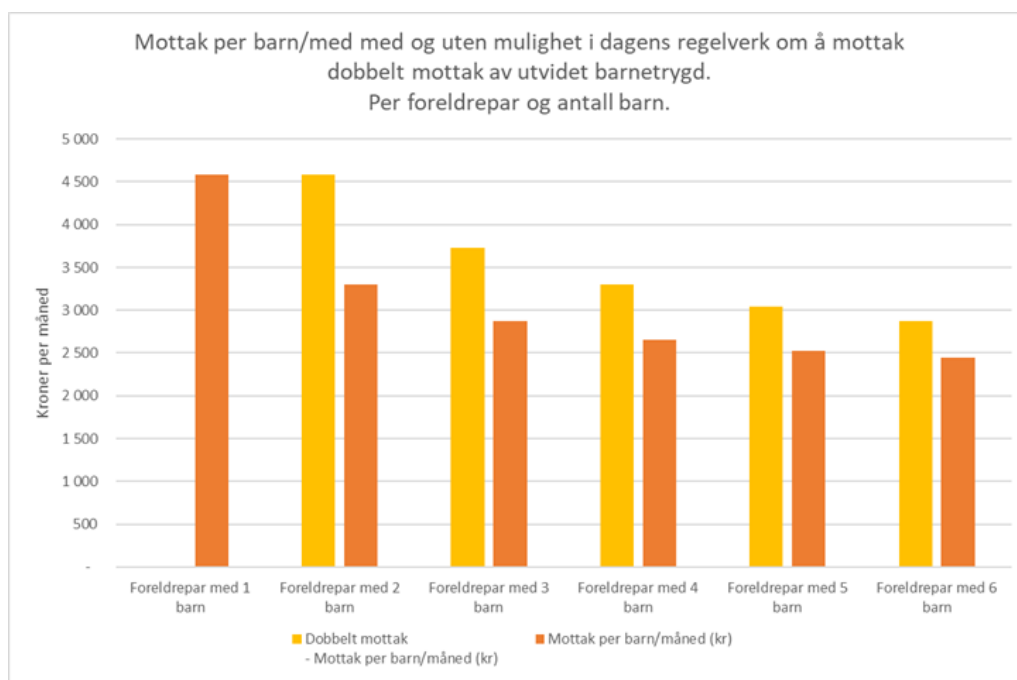
5.3 Forslagets virkninger

5.3.1 Økonomiske konsekvenser for de som er omfattet av forslaget

Forslaget fjerner dagens åpning i regelverket for dobbelt mottak av utvidet barnetrygd. Forslaget i høringsnotatet innebærer at foreldre som deler søskenflokken, og samtidig ikke har barn fra annet forhold boende fast hos seg, får en reduksjon i utbetalingen av utvidet barnetrygd tilsvarende 2 572 kroner i måneden. De vil med forslaget komme likt ut med som foreldre som har avtalt delt bosted for felles barn. Det er om lag 3 500 foreldrepar som i dag får dobbelt mottak av utvidet barnetrygd. Vi kjenner ikke til hvor mange av disse som samtidig har særkullsbarn. Som eksemplene over viser, vil foreldre med barn fra annet forhold som bor fast hos mottaker, kunne fortsette å få utbetalt én utvidet barnetrygd, selv om mottaker også har fellesbarn hvor søskenflokken er delt.

Figur Y viser månedlig samlet overføring av barnetrygd (ordinær og utvidet barnetrygd) til foreldrepar, per barn fordelt på antall felles barn. Differansen mellom den gule søylen, *Dobbelt mottak – mottak per barn/måned (kr)*, og den oransje søylen, *Mottak per barn/måned (kr)*, viser reduksjonen per barn for de som i dag har tilpasset seg muligheten i regelverket og som vil motta en lavere utbetaling av utvidet barnetrygd med endringen. Differansen avtar med antall barn siden utvidet barnetrygd ikke gis per barn.

Figur Y:

Forslaget innebærer en endring for en gruppe foreldrepar som på grunn av en ikke-intendert åpning i regelverket har fått mulighet til å motta mer i utvidet barnetrygd enn andre. Forslaget skal gi en likebehandling av foreldrepar som velger ulike bostedsløsninger. Departementet kan ikke se at forslaget strider mot barnets rettigheter. Foreldrene har det primære forsørgeransvaret for barna sine, mens statens ansvar er sekundært og omlegging til likebehandling mellom ulike foreldrepar utgjør ingen krenkelse av barnets rettigheter eller statens plikter. Departementet viser for øvrig til at punkt 4 med oversikt over mottakerne, som tilsier at forslaget i størst grad vil treffe foreldrepar med høyere inntekter.

5.3.2 Konsekvenser for ordningen med utvidet barnetrygd

Departementet ser at dagens innretning for utvidet barnetrygd er mer komplisert enn nødvendig. Som typetilfellene over viser, er det i dagens regelverk en del forutsetninger som har som konsekvens at det ikke alltid oppnås helt lik behandling av tilnærmet like tilfeller. Departementet understreker at forslaget om å fjerne muligheten for dobbelt mottak av utvidet barnetrygd ikke i seg selv har utløst disse konsekvensene, men at forslaget i høringsnotatet bidrar med å belyse konsekvensene i større grad. De ulike utslagene i de enkelte typetilfellene henger sammen med fastlagte premisser i dagens regelverk, og innretningen av ordningen for utvidet barnetrygd i sammenheng med ordningen for ordinær barnetrygd. Departementet ser for eksempel at dagens regelverk blant annet medfører at typetilfeller med barn fra annet forhold særbehandles. I tilfeller hvor foreldre med delt søskenflokk i tillegg har et barn fra annet forhold som bor fast bare hos den ene forelderen, vil forelderen fortsatt kunne motta en full utvidet barnetrygd. I tillegg medfører dagens ordning at mor som stønadsmottaker i en del tilfeller kommer bedre ut enn fedre i tilsvarende situasjoner. Dette har sammenheng med forutsetningen om at mor i de fleste tilfeller automatisk tilstås ordinær barnetrygd og retten til barnetrygd vil da følge henne i noe større grad ved brudd, og at far i tilsvarende tilfeller må søke for å få

vurdert sin rett til barnetrygd. Det ligger ikke til dette forslaget å vurdere og eventuelt korrigere alle forhold rundt barnetrygden, men departementet har ved hjelp av typetilefellene forsøkt å belyse hvordan ulike situasjoner skal håndteres innenfor de premisser som er lagt til grunn for regelverket.

Departementet ser at fjerningen av muligheten for dobbelt mottak av utvidet barnetrygd gjør regelverket for utvidet barnetrygd noe mer komplisert. Departementet mener dette ikke er en grunn til å unnlate å fjerne en ikke-intendert åpning i regelverket, som kan gi tilpasningsmuligheter. Saken har samtidig gjort departementet ytterligere oppmerksom på kompleksiteten i regelverket og det kan være behov for at departementet ser nærmere på mulige forenklinger.

5.4 Ikrafttredelse og behovet for overgangsregler

Departementet foreslår i lovforslaget del II at loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. For å gi personer som berøres av forslaget mulighet for å innrette seg endringen foreslås det at endringen først trer i kraft fra våren (tidspunktet for ikrafttredelse vil oppdateres etter avklaringer med direktoratet og ut fra Stortingsbehandling), og at den varsles fra og med endringen behandles i Stortinget våren 2027. Dersom tiden mellom varsling og ikrafttredelse blir forkortet, og det blir begrenset mulighet for berørte å innrette seg kan det være behov for å gi overgangsregler i en periode. Departementet foreslår i lovforslaget del II nr. 3 at departementet blir gitt hjemmel til å gi overgangsregler.

5.4.1 Hvem endringen skal gjelde for

Utvidet barnetrygd kan ytes over svært mange år, potensielt i 18 år. Departementet mener det vil skape svært store forskjeller i statens utbetalinger mellom ulike grupper mottakere av utvidet barnetrygd dersom endringene bare gjelder nye saker. For å sikre en mest mulig lik behandling av flest antall mottakere mener departementet at endringene må gjelde alle saker, også løpende saker.

5.4.2 Forbudet mot tilbakevirkende lovgiving

Grunnloven § 97 oppstiller et forbud mot å gi lover med tilbakevirkende kraft. Spørsmålet om tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97 ble vurdert både i Prop. 85 L (2016-2017) ved fjerning av folketrygdlovens tidligere særskilte bestemmelser for flyktninger med hensyn til pensjon og uføretrygd, og i Prop. 72 L (2023-2024) ved endringer i barnetrygdloven og midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina. Endringene i folketrygdloven som fulgte etter Prop. 85 L (2016-2017) ble bare gitt egentlig virkning framover i tid, slik at søknader om ytelse framsatt før ikrafttredelse av ny lov er behandlet etter gammelt regelverk, og det er ikke gjort endringer i løpende pensjoner eller trygder. Spørsmålet som ble vurdert var derfor et spørsmål om uegentlig tilbakevirkning ved at en gruppe opplevde å få en dårligere framtidig mulighet til pensjon eller trygd. Endringene ble kompensert med supplerende stønad. Ved endringene i barnetrygdloven som følge av Prop. 72 L (2023-2024) ble det

vurdert at endringene ikke brøt med tilbakevirkningsforbudet fordi det ble innført kompensierende overgangsregler. Her ble det heller ikke gjort inngrep i løpende ytelser. I HR-2016-389-A kom Høyesterett til at endrede regler for beregning og utbetaling av løpende pensjon for stortingsrepresentanter ikke var i strid med tilbakevirkningsforbudet. I dommen uttalte Høyesterett:

«Hvis loven direkte knytter tyngende rettsvirkninger til tidligere hendelser, er loven som hovedregel grunnlovsstridig. Gir loven derimot bare regler om hvordan en allerede etablert posisjon skal utøves, er hovedregelen den motsatte. I de sistnevnte tilfellene har lovgiveren et betydelig spillerom, se avsnitt 94 i strukturkvotedommen. Det er en glidende overgang mellom disse ytterpunktene.»

Departementet foreslår at endringen i barnetrygdloven også skal gjelde løpende saker. Det medfører at endringen får virkning også for de som allerede oppfyller vilkårene for utvidet barnetrygd og har en berettiget forventning om stønaden fremover i tid. Departementet understreker i den anledning at det ikke er tale om å frata de omfattede av endringen retten til utvidet barnetrygd, kun gjøre endringer størrelsen på utbetalingen for en avgrenset gruppe mottakere at utvidet barnetrygd. I praksis vil dette ikke stille seg på annen måte enn at Stortinget fastsetter en lavere sats for utvidet barnetrygd, som de står fritt til å gjøre i medhold av barnetrygdloven § 10. Da det ikke er tale om å frata noen en etablert rettighet, bare gjøre endringer i innretningen, er departementets vurdering at lovendringen ligger klart innenfor det rettslige handlingsrommet. Departementet mener at forslagene til lovendringer ikke vil komme i strid med tilbakevirkningsforbudet. Departementet legger også til at foreldre kan inngå nye avtaler om bosted for barna, dersom dette forslaget aktualiserer det.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vises til punkt 5.3.1 om Økonomiske konsekvenser for de som er omfattet av forslaget for forslagets konsekvenser for den enkelte mottaker.

Arbeids- og velferdsdirektoratet anslår at det er behov for 12 måneders varslings tid etter at Stortinget har vedtatt loven. Direktoratet opplyser at det i tillegg til å endre systemløsningen, vil være behov for å endre informasjon på nav.no og gjøre endringer i brev. I tillegg må rundskrivet endres og det må sendes ut informasjon til andre EØS-land. Dersom endringen skal gjelde løpende saker, vil det påløpe arbeid med å varsle og fatte nye vedtak i de løpende sakene. Direktoratet mener at endringen kan gjennomføres automatisk for en del nasjonale saker, men at det er noe større usikkerhet knyttet til EØS-problematikk. Det bør derfor også påberegnes noe økte kostnader til manuell saksbehandling. Arbeidet med systemendringer bør ikke påbegynnes før Stortinget har vedtatt ordningen, da det vil være vanskelig å reversere systemomlegginger når de først er igangsatt.

Direktoratet har foreløpig anslått implementeringskostnader til 15 millioner kroner for dette forslaget. Disse kostnadene vil få del- eller helårseffekt i 2027, avhengig av tidspunktet for stortingsbehandling som vil være førende for når forslaget kan ikraftsettes.

Forslaget i høringsnotatet innebærer at foreldre som deler søskenflokket, og samtidig ikke har særkullsbarn, får en samlet reduksjon i utbetalingen av utvidet barnetrygd tilsvarende 2 572 kroner i måneden. Som nevnt i punkt 4 viser statistikk at det er om lag 3 500 dobbelt mottakere av utvidet barnetrygd. Hvor stor andel av de som mottok dobbelt mottak av utvidet barnetrygd, altså er foreldre som deler søskenflokket, og samtidig ikke har særkullsbarn, har vi ikke oversikt over.

Det er imidlertid 3 500 foreldrepar som er lagt til grunn når vi antar at forslaget vil gi en innsparing på om lag 110 mill. kroner i helårseffekt. Dersom endringer for eksempel trer i kraft fra 1. mars 2028 vil effekten i 2028 være på 92 mill. kroner ($110 \cdot 10/12$). Dagens nivå på satsen, 2 572 kroner per måned, er forutsatt i denne beregningen.

7 Forslag til endringer i barnetrygdloven

I

I lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (barnetrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 9 nytt syvende ledd skal lyde:

Det foreligger ikke rett til full utvidet barnetrygd til begge foreldrene dersom felles barn bor fast hos hver sin forelder.

§ 12 nytt fjerde ledd skal lyde:

Dersom felles barn bor fast hos hver sin forelder, slik at vilkårene i § 9 syvende ledd er oppfylt, kan hver av foreldrene få utbetalt utvidet barnetrygd med 50 prosent av den stønaden hver av dem utløser rett til.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Endringene i barnetrygdloven § 9 nytt syvende ledd og § 12 nytt fjerde ledd gjelder for alle saker.
3. Departementet kan gi nærmere overgangsregler.